

Iponohto Pisi Serë

Source: A Rapid Biological Assessment of the Kwamalasamutu region, Southwestern Suriname: 25

Published By: Conservation International

URL: <https://doi.org/10.1896/054.063.0102>

BioOne Complete (complete.BioOne.org) is a full-text database of 200 subscribed and open-access titles in the biological, ecological, and environmental sciences published by nonprofit societies, associations, museums, institutions, and presses.

Your use of this PDF, the BioOne Complete website, and all posted and associated content indicates your acceptance of BioOne's Terms of Use, available at www.bioone.org/terms-of-use.

Usage of BioOne Complete content is strictly limited to personal, educational, and non - commercial use. Commercial inquiries or rights and permissions requests should be directed to the individual publisher as copyright holder.

BioOne sees sustainable scholarly publishing as an inherently collaborative enterprise connecting authors, nonprofit publishers, academic institutions, research libraries, and research funders in the common goal of maximizing access to critical research.

AWAINAHTO IMENEHKATOPONPË

August 18 – September 8, 2010

Ampo imenehkatoponpë sere, Kwamalasamutu nai konopopijan itu kato, irë nai Tareno ipata Kwamalasamutu. Irë nai Corantijn tuna iwehtihatopo. Irë nai zide weije Kwamalasamutu pata pëe. Wei wëehto weije nai Sipaliwini ijoi. Ma roord weije nai Eilert de Haan ma Wilhelmina püiton, weste weije nai Guayana inono intakato Suriname pëe. Serë nai mono nono wîtoto waken kunme irë inonopo. Irë nai wîtoto menekaewankiërë kure Central ma ooste weije mare. Irë pata nai kawë tunaimë epae 200 – 400 meters, karaiwa inono intakato weije kawë irëtëpo-eton pîme irëpo, irë nai 800 meters kawae iwekto. Irë nono nai itume reken. Imenekato kinei 3 inonopo, irë nai kuitaritunatae, Sipaliwini itunatae mare. Montoruke nai irë pona wîtëto 1 wei. Irë imenekato tese, kanaton ma tunaton irë imenekane tese, iwënitokon wararë. Kanputoton wararë kawieno ituton timenekae ijane, nono mare timenekae ijane.

ATÏJANME TIMENKAE

2000 mao ahtao tēpoe totaken imenuhtēpēe tērahtēe ijane maahtaken pata Kwamalasamutu pë. Ireme Kwamalasamutu pontomoja Werehpaeme tekatēe. Ma Iwanasamoe mare tirëe ijane toeriston iwēhtome ijane, irëjanme marë mehpārëton tīpīnmae ijane. Irë apo tīrēe ijane karakuri epohtome pata akoronmahtome ijane. Irë mare tīpīnmae ijane otikonme iweike. Ma CI tonmarë akērēne tēse ma karakuri entuton mare kure tinonokon tīritome ijane.

Irë nono imenekato tīrēe ijane toeriston iwēhtome irëpona ma karakuri epohtome mare ijane. Irëme Werehpaie inonotīpīnmae ijane. Irëjanme onipekenton timenekapoe ijane ituton marë mehpārëton irasaton tarenotomoja iweke.

Irējame tikurumae ijane teperukenton, tēnasehton kure tīritome ijane. Irëjanme sereton tīrēe ijane eisaporo tiwipunehtokon tīritome ijane Tarenoton akērë. Kure tīnonokon tīritome ijane irëpēe karakuri epohtome ijane tīpatakonporo.

IRASATON EPORÏHPËTON IRĒMAO

Irëme imenekanepëeton kan irëpēe tījapēkenai irēnono. Onipekenton imenekahpēke ijane, kēpēwa wēiwatojanme mehpārëton ototon ma kanaton wakena tese irëpo.

Ma tuna imenekanmahtao ijane irēmao kuweki apo tērahtēe ijane tunahkao. Ma irëme imenekaneton tīkae atītome koutupatapo waken tuna iwētānmēpo kuweki ma serëpo kuweki pije. Ma imenekatuwe ijane senpo irēmao Guyana iwehto aporopa tēne ijane. Ma imenekato-mao irēmao tapīme tēne ijane tiwamekatohton serë inonopo.

Okinpëken Ekaton

Ituton	>240
Situton	>100
Ēēnëton	144
Pëmuton	94
Pimokokoton	94
Sunariton	78
Kanaaton	99
Ēkeiton/Përëruton	78
Tonoroton	327
Mëhparë akiiton	38
Inunu mëhparëton	29

Ahtare Kainan Ērahtëtoponpë

Ēēnëton	16–26
Pëmuton	10–14
Pimokokoton	4
Sunariton	7
Kanaaton	8
Ēkeiton/Përëruton	1

Kainan eratëhpëton Surinampo

Ituton	8
Ēēnëton	45
Pëmuton	5
Pimokokoton	14
Sunariton	29
Kanaaton	2
Ēkeiton/Përëruton	2
Tonoroton	4
Mëhparë akiiton	2

TÏPÏNMAINPË KURE TIRËENME

Kwamalasamutu inonopo antinaosa teese. Këpëewa irë nono tikurunmaenme nai, irëmao tuna ikëhrëmaeto nehtan. Ma mëhparëton ma ototon mare kure nehtan. Irëme koutupëkenton sameken takamainme nehtan irënonopo. Irëme irë tuna timenkapore nehtan oroko wehto wararë. Irëme irëpatapontomoro nikurunmatan tïnonokon. Irëmao wëeiwato tïpatoro nehtan mëhparëton wëtohpë. Irëjanme kurairuton, kuusiton arimikato kure nehtan ijane, irëmao wëeiwato waken nehtan.

Kwamalasamutu inono nai maa pata. Okïhnpëkenton, tonoroton, pimokokoton, tëpëriken pisiton, tïkapïpëhken-ton ma mëhparëton marë. Ma ëpëton kaikuiton marë. Irë nai kure toerestomoja. Toereston amohtëtome ijane. Irëjanme kure tïpïne tïrëeinme mëhparëton, ototon, ituton mare. Irë mare nai Tarënoton aeneme iwehtohkon mare tïpatakonpo Kwamalasamutupo.